

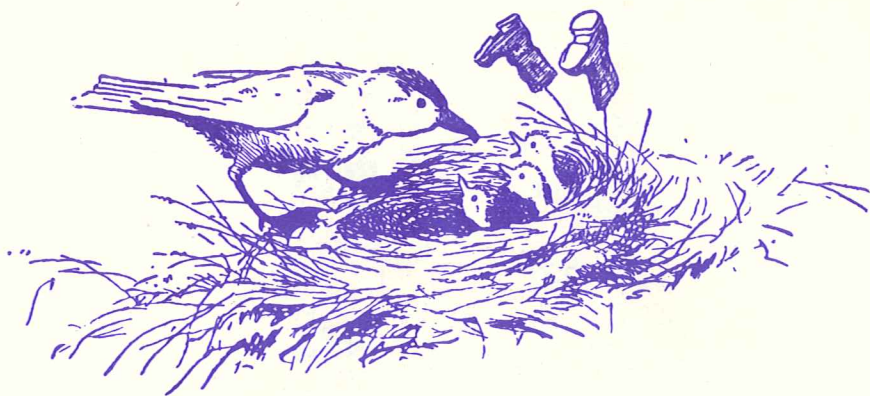
СОНЯШНИК

РІК II

КВІТЕНЬ — 1957 — APRIL

Ч. 16

Михайло СТЕЛЬМАХ

ЧАЙКА

(За народними мотивами)

Хочеш — вір, а хоч — не вір:
В чайки шапка набакир,
Бо носила чайка сіно,
Обросилась по коліна;
Збило сіно шапку чайці,
Натрусилось у сап'янці¹, —
Так зате дітки чаїні
Не в болоті сплять, а в сіні.

¹ Сап'янці — чобітки.

ЗАГАДКИ

1. Хто вмер, а не родився?
2. Чорні воли до Бога ревли.
3. Чорне сукно лізе у вікно.
4. Білий віл усіх людей підвів.
5. Без рук, без ніг, а двері відчиняє.
6. Мовчить, а сто дурнів вчить.
7. У кого дві шкіри на ногах?

Спробуйте розгадати ці загадки, а в наступному числі ми видрукуємо розгадки, щоб ви перевірили, чи добре відгадали.

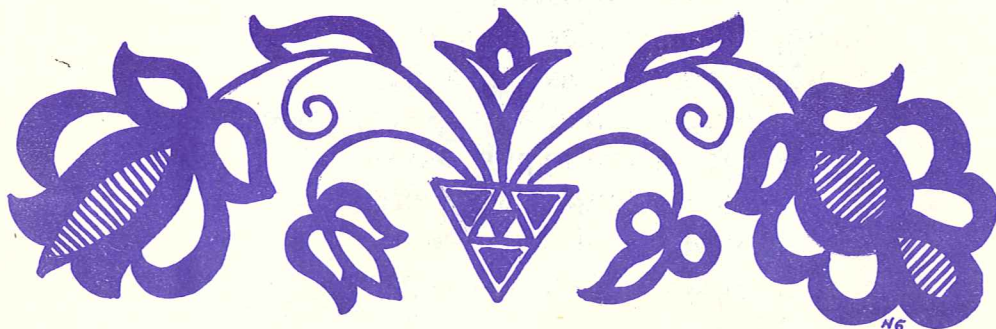
Віра ВОРСКЛО

ХРИСТОС ВОСКРЕС!

Сонце лє тепло з небес.
Дзвонить дзвін — Христос воскрес!
Пробудилася земля,
І садочки і поля..

Там де сипались сніги,
Сяють квіти навкруги.
Де сріблився лід тонкий,
Там тепер дзюрчать струмки.

Діти граються в дворі
Пташка тьохкає вгорі.
І радіє люд увесь:
Скрізь весна. Христос Воскрес!

Микола ЩЕРБАК

ВЕЛИКДЕНЬ

Великий день! Великий день!
Ясний Великдень на землі!
Наче радости й пісень
Приніс нам янгол на крилі...

Веснянку діти хороводять —
Христос Воскрес! Христос Воскрес!
Сьогодні й сонце не заходить,
А сяє й сяє із небес.

Грицько БОЙКО

СОЛОВЕЙКО

Соловейко
Навесні,
Навесні
Сипле співи
Голосні,
Голосні.

Соловейку,
Щебечи,
Щебечи,
Мене співам
Научи,
Научи!

Заспіваєм
Ми удвох,
Ми удвох,
Починаєм:
— Тіу-тьох,
— Тіу-тьох!

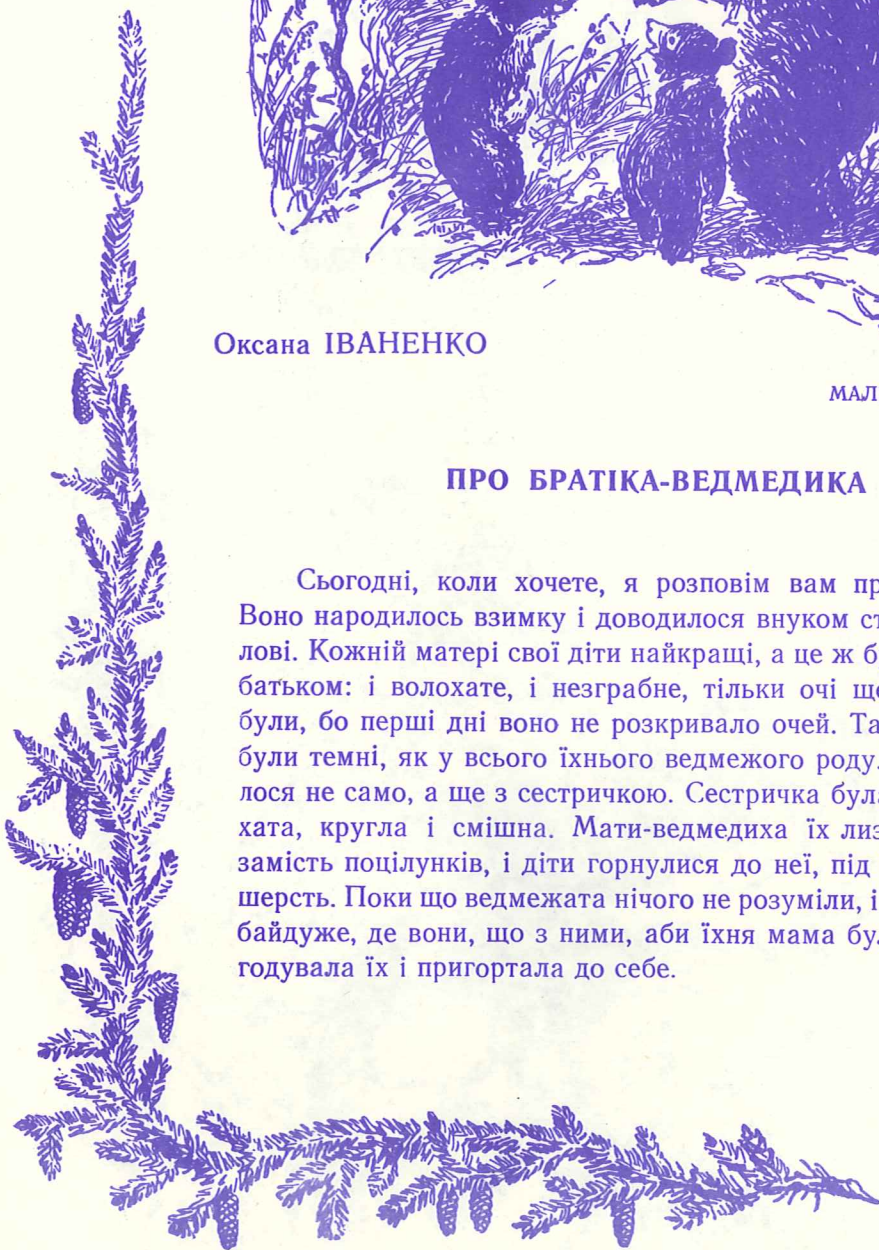

Оксана ІВАНЕНКО

МАЛЕНЬКОМУ ВІТИКУ

ПРО БРАТІКА-ВЕДМЕДИКА

Сьогодні, коли хочете, я розповім вам про ведмежатко. Воно народилось взимку і доводилося внуком старому Михайлові. Кожній матері свої діти найкращі, а це ж було викапаням батьком: і волохате, і незграбне, тільки очі ще невідомо які були, бо перші дні воно не розкривало очей. Та, мабуть, вони були темні, як у всього їхнього ведмежого роду. Воно народилося не само, а ще з сестричкою. Сестричка була така ж волохата, кругла і смішна. Мати-ведмедиха їх лизала — це було замість поцілунків, і діти горнулися до неї, під її густу, теплу шерсть. Поки що ведмежата нічого не розуміли, і їм було зовсім байдуже, де вони, що з ними, аби їхня мама була тут, з ними, годувала їх і пригортала до себе.

Минув час — і діти відкрили очі. Звичайно, мати не помилилась: очі були темні, манісінькі і цікаві, як і в діда, і в батька, і в матері. Це було приємно, що діти схожі на батьків. Але тільки вони відкрили очі, як почали шуміти, вовтузитися, тикатися носами в усі кутки барлога. Особливо непосидючим був братік-ведмедик.

— Отут ми будемо весь час? — невдоволено спитав він матір.— Я не хочу: мені тут нудно і вже набридло!

— Дурне! — засміялася мати.— Тільки прийде весна, ми вийдемо в ліс, гулятимемо по всіх горах, їстимемо ягоди і мед,— а смачнішого від меду нема нічого в світі, навіть у людей в долині.

— А чи ж скоро прийде та весна? — не вгамовувався ведмедик.

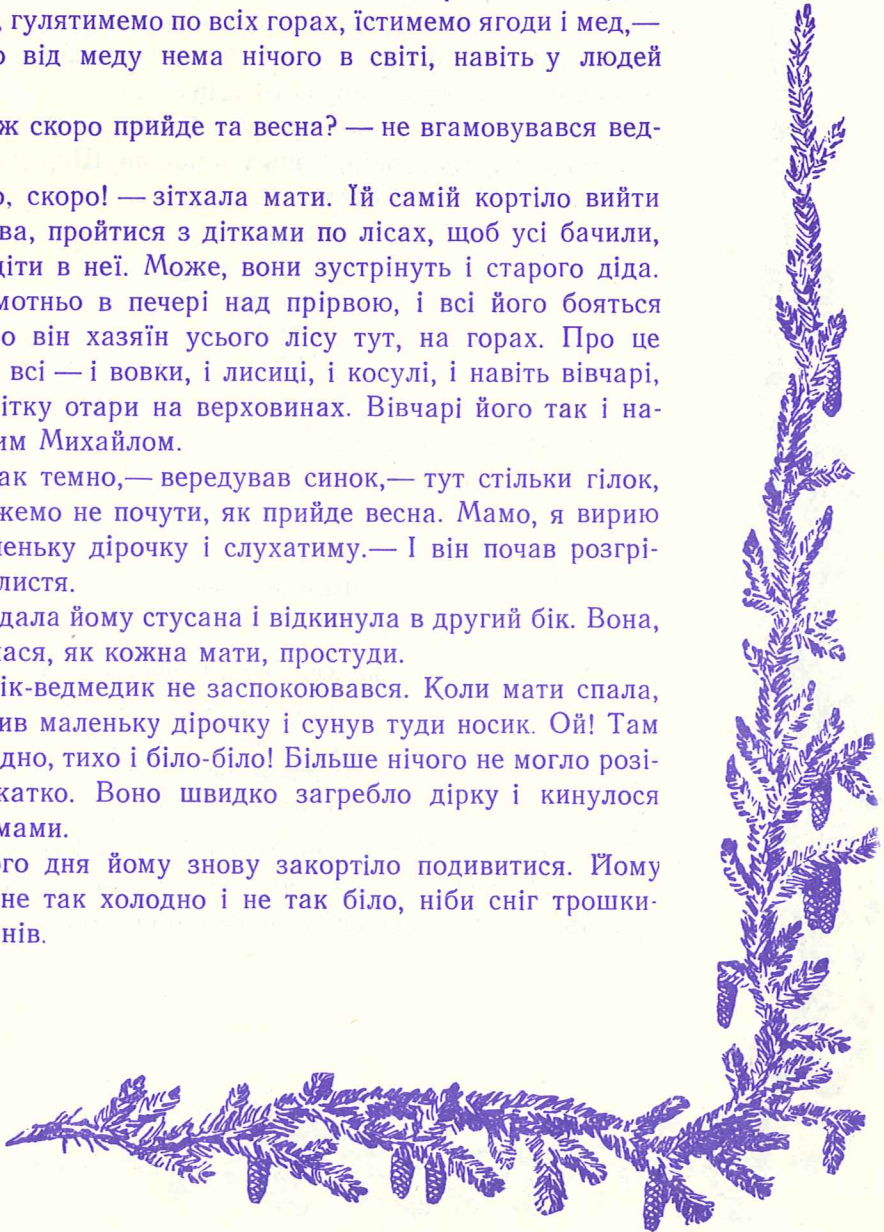
— Скоро, скоро! — зітхала мати. Йй самій кортіло вийти швидше з лігва, пройтися з дітками по лісах, щоб усі бачили, які-то гарні діти в неї. Може, вони зустрінуть і старого діда. Він живе самотньо в печері над прірвою, і всі його бояться і шанують, бо він хазяїн усього лісу тут, на горах. Про це знають добре всі — і вовки, і лисиці, і косулі, і навіть вівчарі, що пасуть улітку отари на верховинах. Вівчарі його так і назвали — старим Михайлом.

— Тут так темно,— вередував синок,— тут стільки гілок, листя, ми можемо не почути, як прийде весна. Мамо, я вирію маленьку-маленьку дірочку і слухатиму.— І він почав розгрібати лапами листя.

Та мама дала йому стусана і відкинула в другий бік. Вона, напевне, боялася, як кожна мати, простуди.

Але братік-ведмедик не заспокоювався. Коли мати спала, він таки зробив маленьку дірочку і сунув туди носик. Ой! Там було так холодно, тихо і біло-біло! Більше нічого не могло розібрати ведмежатко. Воно швидко загребло дірку і кинулося погрітися до мами.

Та другого дня йому знову закортіло подивитися. Йому здалося вже не так холодно і не так біло, ніби сніг трошки-трошки почорнів.

«То мені відразу так здалося», подумало ведмежатко і третього дня вже сміливіше висунулося надвір. Ні, холодно вже не було! І вже не було так тихо, як уперше. Воно почуло якийсь шум-гомін:

Дзюр-дзир,
Ми з гір.
З верховин
Навздогін!

Ведмежатко ніяк не могло розібрати, що воно таке. А всі в лісі знали, що то весняні струмки — значить, весна була вже десь близько за горами. І гори ніби почали коливатися — то сніг на них танув і стікав униз потоками.

Потім зашуміло щось угорі в блакитнім небі. Вертали додому гуси з чужих країн. Вони так раділи. Широко-широко розправляли свої крила і гелготали:

Гел-гел-гелі,
Гел-гел-гелі,
Ми додому веселі,
А за нами весна,
Поспішає ясна!

І як тільки полинули гуси, гори ніби зітхнули радісно. І враз почали витикатися з землі трави, а на деревах, як цікаві очиці, повизирали пуп'янки.

А потім щось зашуміло-заграло внизу. То дзеленькали дзвіночки на череді:

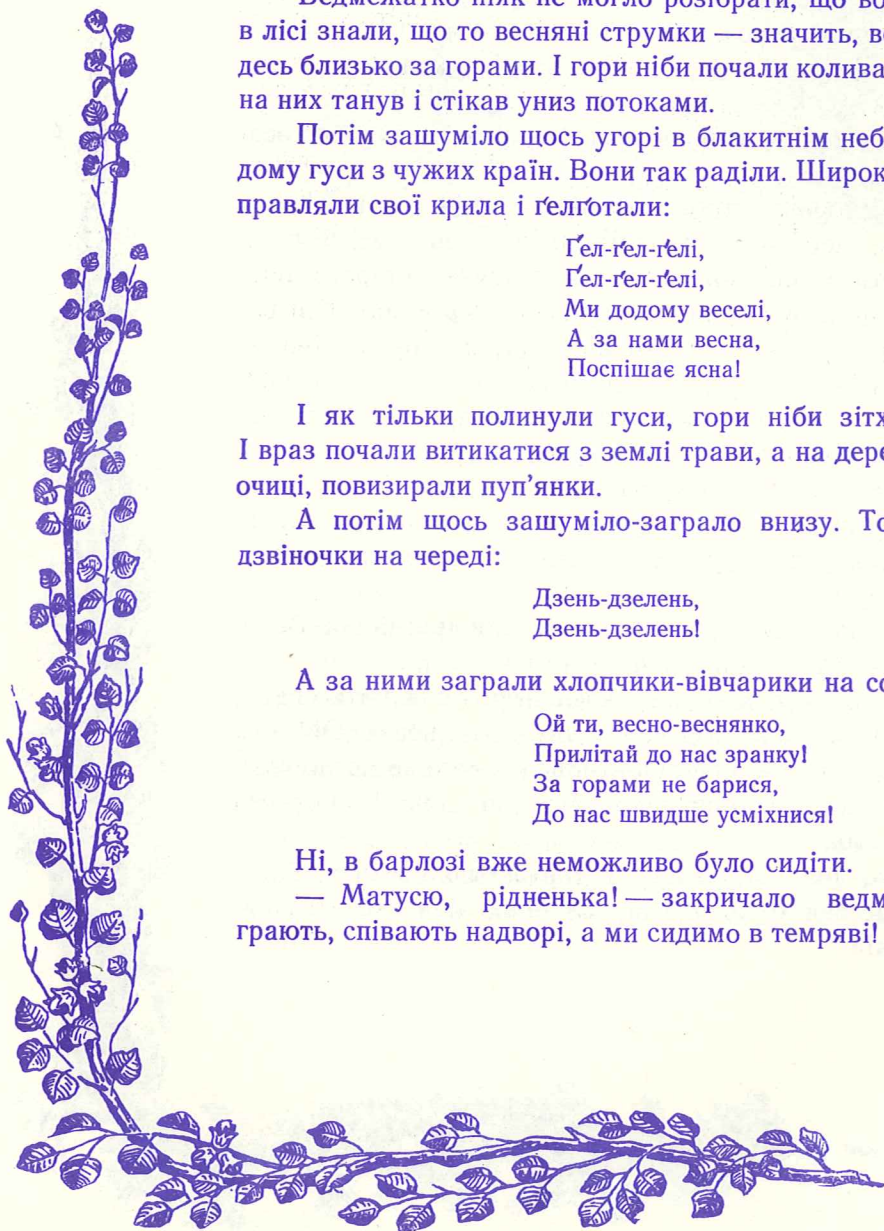
Дзень-дзелень,
Дзень-дзелень!

А за ними заграли хлопчики-вівчарики на сопілках:

Ой ти, весно-веснянко,
Прилітай до нас зранку!
За горами не барися,
До нас швидше усміхнися!

Ні, в барлозі вже неможливо було сидіти.

— Матусю, рідненька! — закричало ведмежатко. — Усі грають, співають надворі, а ми сидимо в темряві!

Та матуся вже й сама розгрібала вихід з лігва.

Одразу сонце засліпило очі ведмежатам, і вони повалилися на землю. Але це було чудесно! Братік і сестричка борюкались, перекидались, а мати лежала витягнувшись. Так приємно розправитися після вузького лігва, хоча воно й було в найстарішому і найтовстішому буці на всю гору. Ведмедиха лежала, позіхала і лагідно урчала на привітання пташок, які вертали додому і тому були такі щасливі, що й ведмедисі раділи — всетаки земляки! Та й ведмежа сім'я їх ніколи не чіпала і не заважала ні літати, ні співати.

Але треба було чогось попоїсти — адже за зиму матуся дуже зголодніла. А то була брехня, що вона взимку смоктала лапу і з того була сита, — це на неї, напевне, наплів заець. Вона просто притуляла лапи до морди, щоб не було так холодно, і, звичайно, зараз була голодна, та й дітей треба було привчати шукати їжу. Вона сказала:

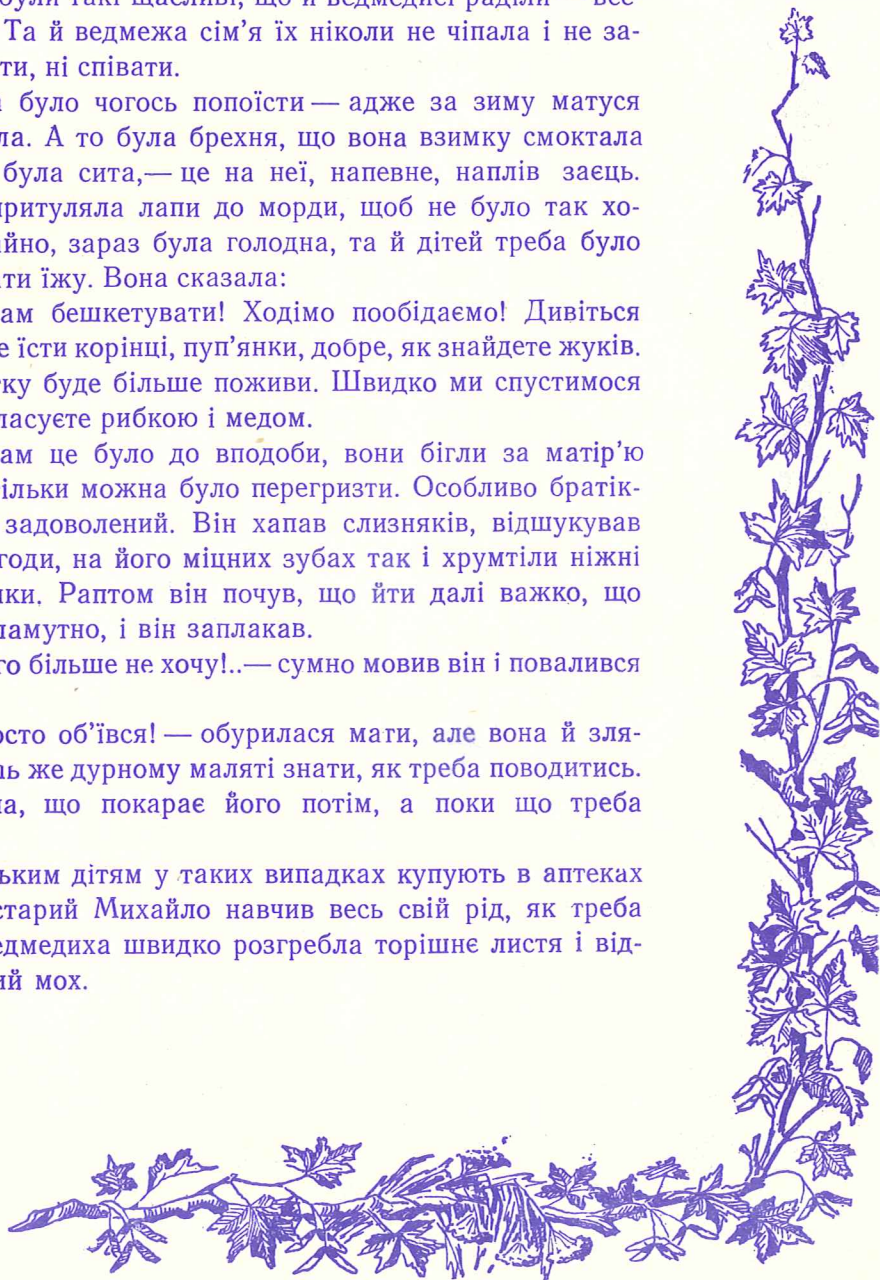
— Годі вам бешкетувати! Ходімо пообідаємо! Дивіться пильно: можете їсти корінці, пуп'янки, добре, як знайдете жуків. Звичайно, влітку буде більше поживи. Швидко ми спустимося нижче, і ви поласуете рибкою і медом.

Ведмежатам це було до вподоби, вони бігли за матір'ю і їли все, що тільки можна було перегризти. Особливо братік-ведмедик був задоволений. Він хапав слизняків, відшукував торішні сухі ягоди, на його міцних зубах так і хрумтіли ніжні зелені стеблинки. Раптом він почув, що йти далі важко, що йому шось каламутно, і він заплакав.

— Я нічого більше не хочу!.. — сумно мовив він і повалився на землю.

— Ти просто об'ївся! — обурилася мати, але вона й злякалася; звідкіль же дурному маляті знати, як треба поводитись. Вона вирішила, що покарає його потім, а поки що треба лікувати.

Ах! Людським дітям у таких випадках купують в аптеках касторку, та старий Михайло навчив весь свій рід, як треба лікуватися. Ведмедиха швидко розгребла торішне листя і відшукала зелений мох.

— Їж, їж швидше! — наказала вона.

— Я не можу! — капризувало ведмежа. — У мене болить живіт! Ох! Ох! Ох!

— Їж, братіку! — вмовляла і сестричка.

Братік-ведмедик зажмурився і — ковтнув. Але зелений мох був зовсім не противний, ведмедик непомітно облизнувся і з'їв би з охотою ще, так мама більше не дала.

— Нічого, — вирішив він, — завтра я сам знайду, з'їм, скільки захочу, аби тільки живіт перестав боліти.

Справді, на вечір ведмежа знову відчуло себе веселим і здоровим.

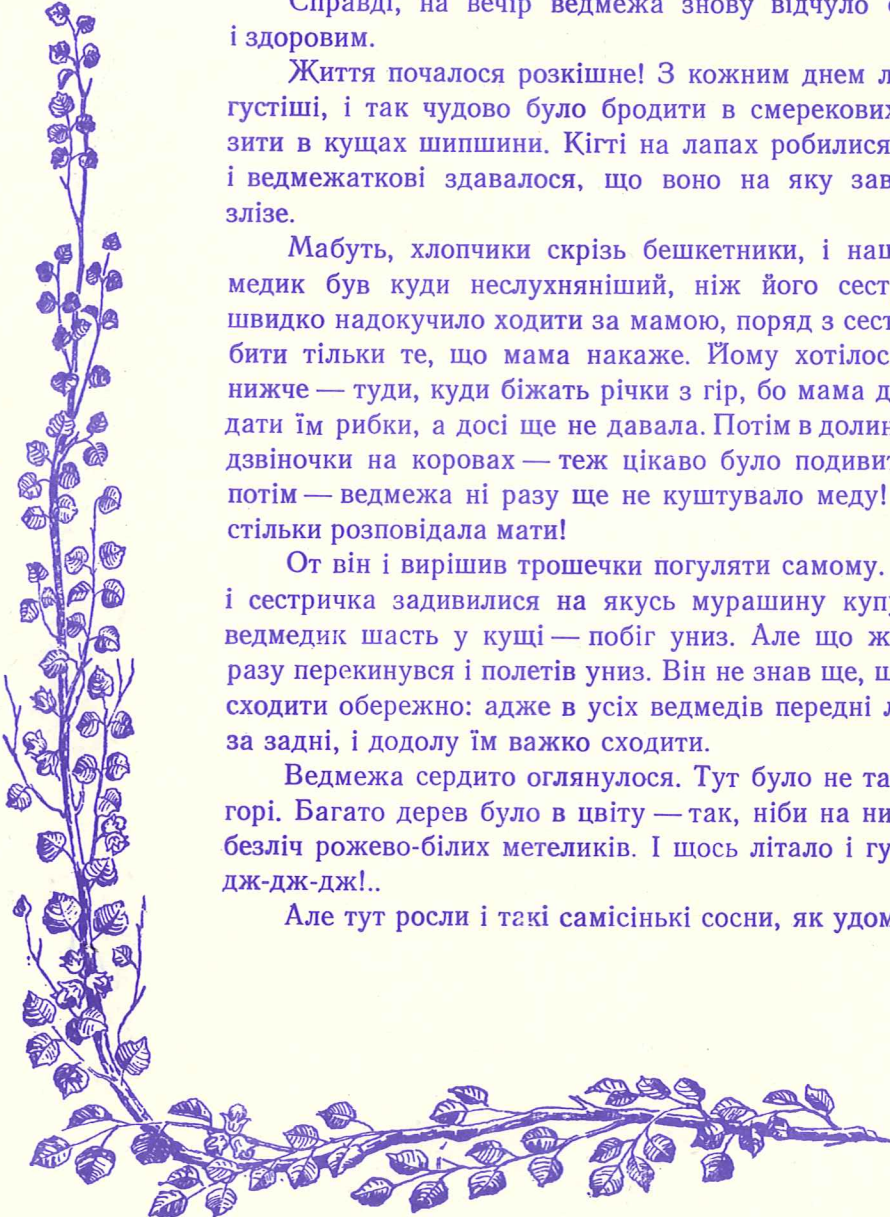
Життя почалося розкішне! З кожним днем ліси робилися густіші, і так чудово було бродити в смерекових нетрях, лазити в кущах шипшини. Кігті на лапах робилися все міцніші, і ведмежаткові здавалося, що воно на яку завгодно скелю злізе.

Мабуть, хлопчики скрізь бешкетники, і наш братік-ведмедик був куди неслухняніший, ніж його сестричка. Йому швидко надокучило ходити за мамою, поряд з сестричкою, і робити тільки те, що мама накаже. Йому хотілося спуститися нижче — туди, куди біжать річки з гір, бо мама давно обіцяла дати їм рибки, а досі ще не давала. Потім в долинах дзенькали дзвіночки на коровах — теж цікаво було подивитися, і потім, потім — ведмежа ні разу ще не куштувало меду! А про нього стільки розповідала мати!

От він і вирішив трошечки погуляти самому. Тільки мама і сестричка задивилися на якусь мурашину купу, як братік-ведмедик шасть у кущі — побіг униз. Але що ж це? Він одразу перекинувся і полетів униз. Він не знав ще, що вниз треба сходити обережно: адже в усіх ведмедів передні лапи коротші за задні, і додолу їм важко сходити.

Ведмежа сердито оглянулося. Тут було не так, як там, на горі. Багато дерев було в цвіту — так, ніби на них понасідало безліч рожево-білих метеликів. І щось літало і гуло в повітрі: дж-дж-дж!..

Але тут росли і такі самісінькі сосни, як удома — і на них

щось було начеплено. То люди з долини повісили борті — такі колоди для бджіл.

Братіка-ведмедика цікавило все. Він, звичайно, зліз на дерево — і раптом так приємно запахло.

— Мед! Оце, напевно, і є мед! — збагнуло ведмежа і засунуло лапу в колоду. Та тільки встигло воно раз лизнути, як щось боляче вколало його в носик. Він стрімголов кинувся з дерева і побіг.

Та на гору легше було бігти, бо задні лапи були довші.

«Тікати швидше! — подумало ведмежа. — Тільки б не забруднити цю лапу, на якій мед!»

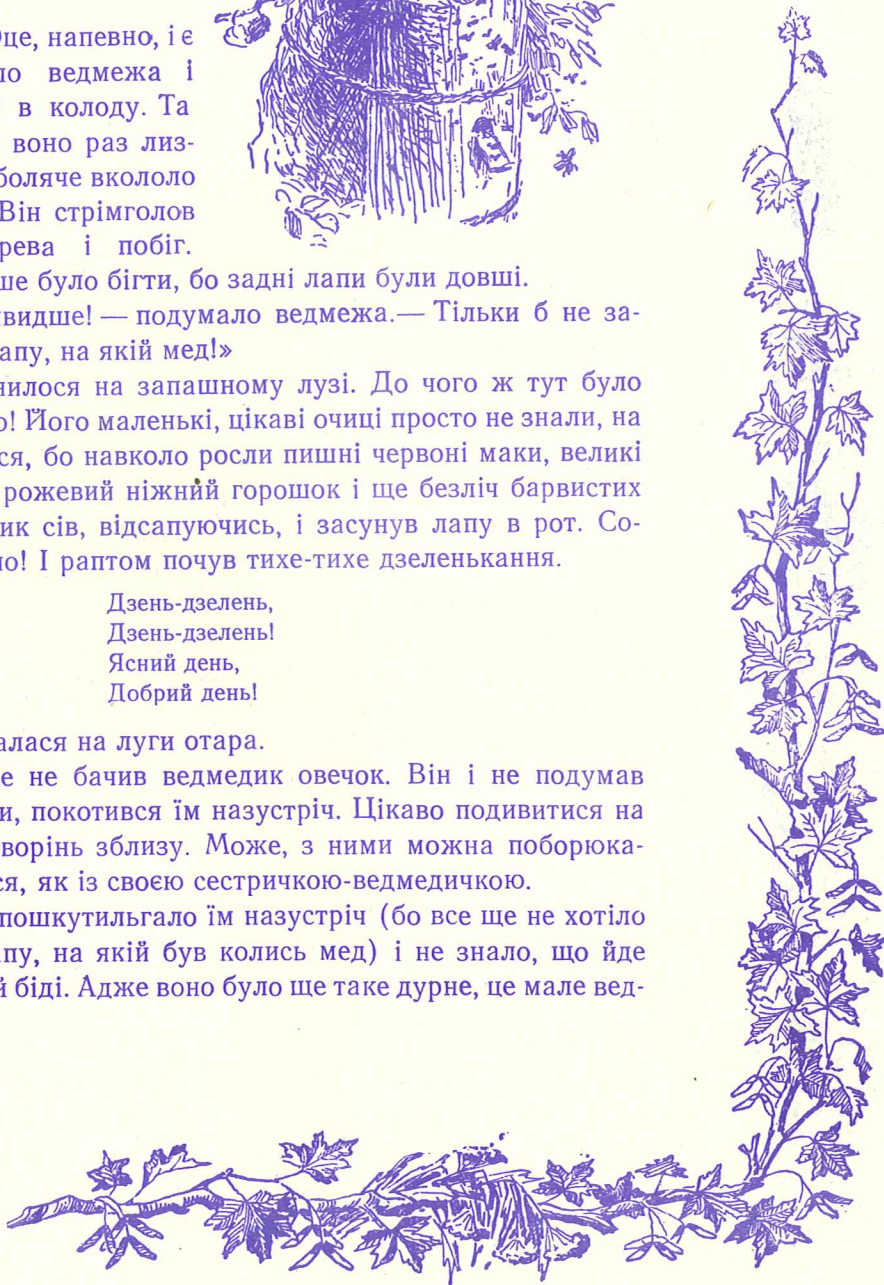
Воно опинилося на запашному лузі. До чого ж тут було різнокольорово! Його маленькі, цікаві очіці просто не знали, на чому зупинитися, бо навколо росли пишні червоні маки, великі білі ромашки, рожевий ніжний горошок і ще безліч барвистих квітів. Ведмедик сів, відсапуючись, і засунув лапу в рот. Солодко! Приємно! І раптом почув тихе-тихе дзеленькання.

Дзень-дзелень,
Дзень-дзелень!
Ясний день,
Добрий день!

То піднімалася на луги отара.

Ніколи ще не бачив ведмедик овечок. Він і не подумав тікати, навпаки, покотився їм назустріч. Цікаво подивитися на цих ніжних створінь зблизу. Може, з ними можна поборюватися і погратися, як із своєю сестричкою-ведмедичкою.

Ведмежа пошкутильгало їм назустріч (бо все ще не хотіло забруднити лапу, на якій був колись мед) і не знало, що йде назустріч своїй біді. Адже воно було ще таке дурне, це мале вед-

межатко. Хлопці-вівчарики могли легко його схопити і забрати з собою у вічну неволю. Вони так і хотіли зробити.

— Ведмежа! Ведмежа! — закричали вони. — Ану, накривайте його чимсь та гукайте дядьків.

Овечки, замість того, щоб підбігти погратися з ведмедиком, збилися в купу і перелякано мекали — ме-ме-ме, ме-ме-ме.

І ведмежа почуло щось непевне. Воно озирнулося. Куди ж тікати? Йому здавалося, що з усіх боків кричать і лементують ці хлопчики в широких завітчаних брилях.

— Матусю, рідненька! — закричало воно своїм ведмежачим голосом, зрозумілим тільки ведмедам. Адже завжди в небезпеці всі згадують рідну неньку.

Та мама була далеко — вона не чула. Раптом щось зашуміло, затріщало в чагарнику — і велика чорна постать вийшла на полянку.

— Старий Михайло! — закричали перелякано хлопці і кинулися навтьоки, хапаючи на руки найменших овечок, щоб урятувати їх.

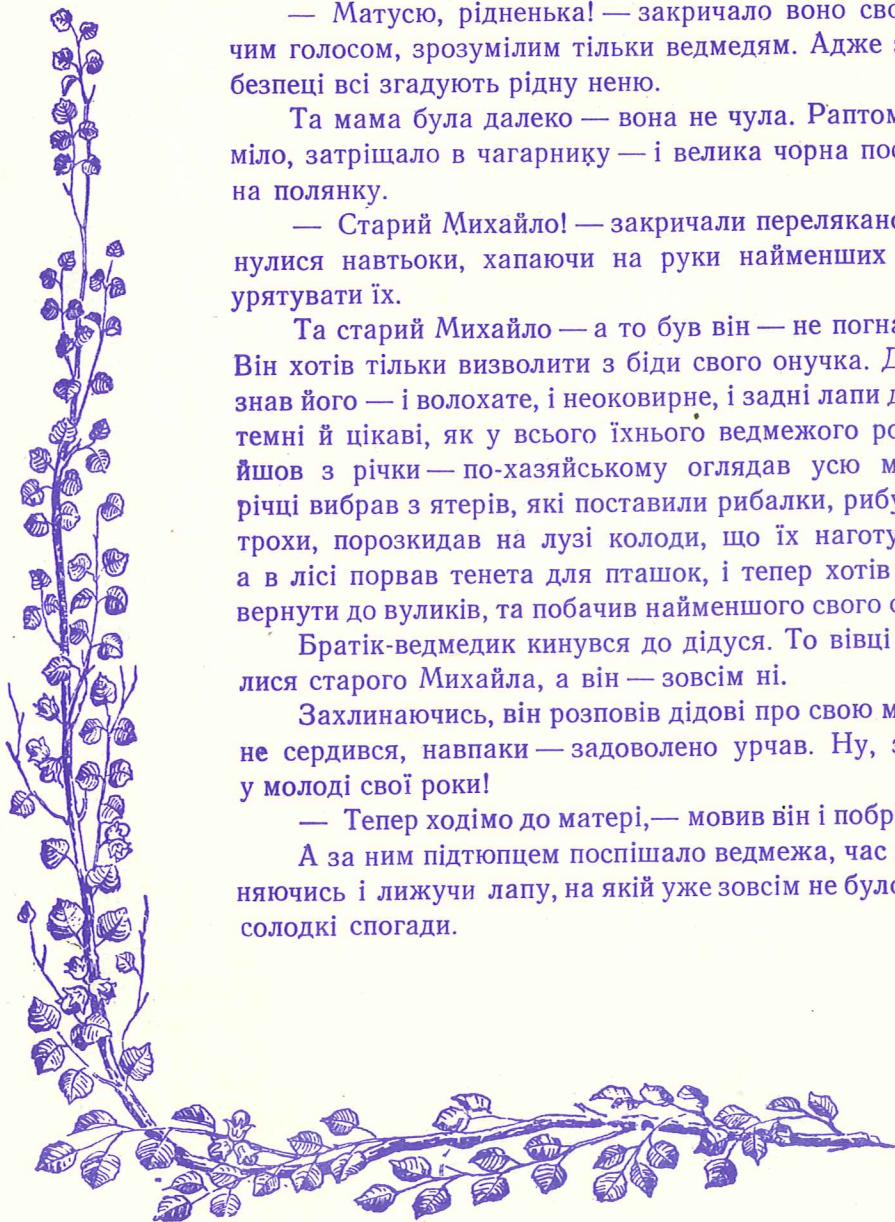
Та старий Михайло — а то був він — не погнався за ними. Він хотів тільки визволити з біди свого онучка. Дід одразу пізнав його — і волохате, і нековирне, і задні лапи довші, а очі темні й цікаві, як у всього їхнього ведмежого роду. Він саме йшов з річки — по-хазяйському оглядав усю місцевість. На річці вибрав з ятерів, які поставили рибалки, рибу, підживився трохи, порозкидав на лузі колоди, що їх наготували селяни, а в лісі порвав тенета для пташок, і тепер хотів по дорозі завернути до вуликів, та побачив найменшого свого онучка.

Братік-ведмедик кинувся до дідуся. То вівці і хлопці боялися старого Михайла, а він — зовсім ні.

Захлинаючись, він розповів дідові про свою мандрівку. Дід не сердився, навпаки — задоволено урчав. Ну, зовсім як він у молоді свої роки!

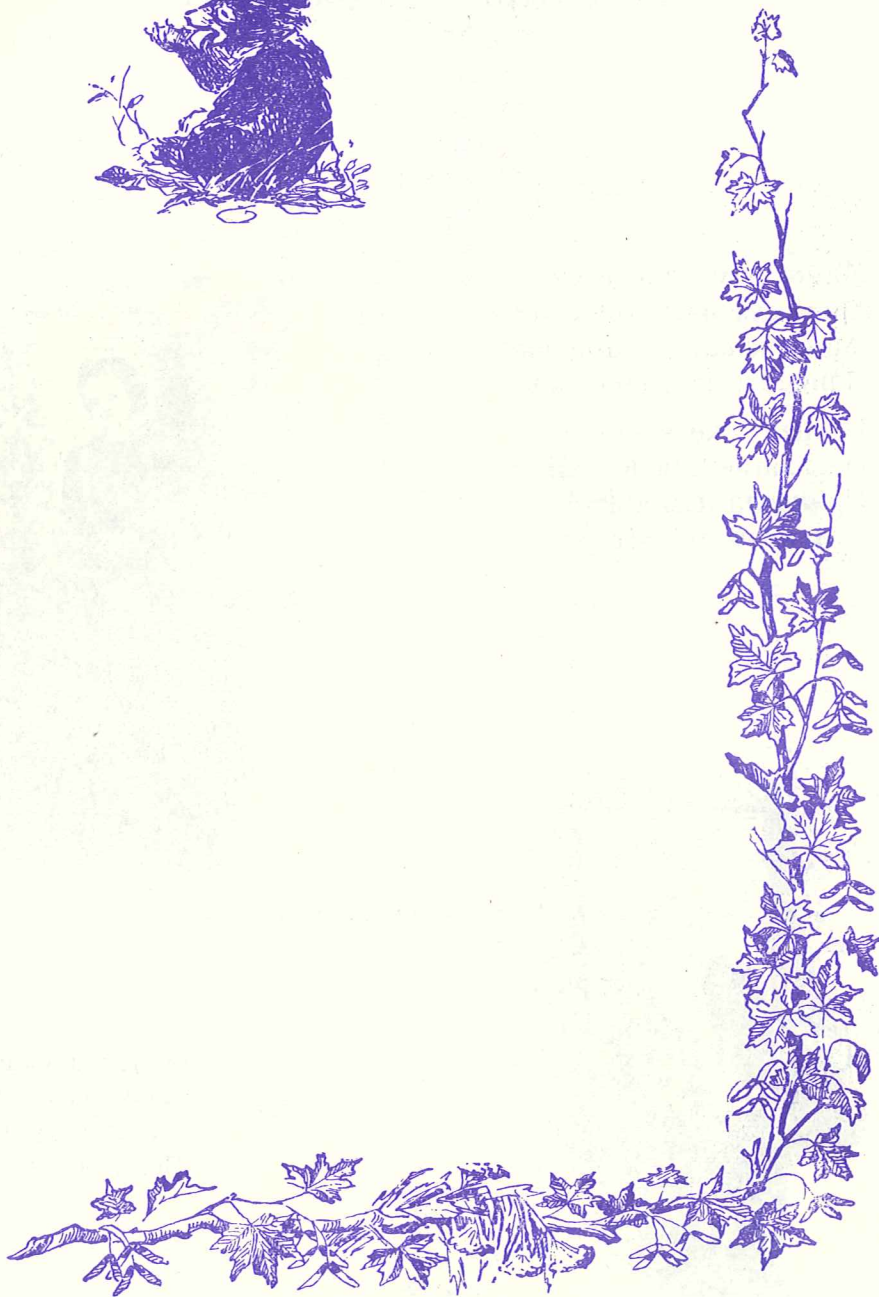
— Тепер ходімо до матері, — мовив він і побрів у свої хащі.

А за ним підтюпцем поспішало ведмежа, час від часу зупиняючись і лижучи лапу, на якій уже зовсім не було меду, а лише солодкі спогади.

Добре було жити на світі! Ведмежаткові подобалося.

А ви знаєте, заєць не зовсім набрехав, що ведмеді смокчуть лапу, бо братік-ведмедик, згадуючи про мед, таки часто лизав свою.

Віра Вовсю
Що весна принесла?
ілюстрації О. Канюки

Мамо, мамо, що весна
Принесла нам голосна?
Мама каже: — Донечко,
Принесла нам сонечко.

І тепер уже ніхто
Не вдягається в пальто,
Принесла нам квіти
І тепленький вітер.

І весна садочки
Одягла в листочки.
Принесла нам в хату
Великодне свято.

Михайло СТЕЛЬМАХ

КОЛИШУ КОЛИСКУ

Колишу колиску
Із дерева клена,
А з колиски братік
Сміється до мене.

Ой братіку любий,
Маленькі ручата,

Ти берись за мене —
Та й підемо з хати.

Та й вийдем на поле,
Де сонечко сяє,
Де шлях зеленіє,
Земля процвітає!

ЛЕОНІД МОСЕНДЗ

КОТИКА КІКІ

Зібралися муринятка
у відвідини до бабки,
до Марієчки дівчини:
подивитись Україну,

до схочу нагостюватись,
з Кікі-котиком погратись,
показати себе усюди,
розказати, як чорні люди

проживають ген-далеко,
де в вирій летять лелеки,
де зубасті крокодили
причаїлись в річці Нілі,

де слони і бегемоти
ходять степом без турботи,
де ричать гривасті леви,
де ростуть до зір дерева,

я в зеленій їхній стелі
верещать малпи веселі,
й де маленькі муринатка
мають мамцю, мають батька.

10 діток в путь спішило
та одне десь забарилось,
чи хотіло їхать завтра, —
9 сіло лиш до авта.

По дорозі зупинились,
наїлися і напились,
переївсь один небога, —
8 рушило в дорогу.

Як доїхали до ліса —
по грибочки розійшлися.
Заблудивсь один. В печалі
7 лише подалось далі.

А знайшлись на бережочку —
стали гратися в пісочку.
За горбком одне заспало, —
далі 6 помандрувало.

А як мчали через мостик
курці, гусці втяли хвостик.
За це шофера в'язнили,
а останніх 5 пустили.

Як їхали коло Ніла,
зачіпали крокодила;
впав один із них до виру, —
далі їхало 4.

В місті перші були кроки
розбігтися на всі боки.
Десь одне там заблукало,
тільки 3 вже їх зістало.

А коли були близенко —
враз захворіло маленьке —
залишилось у шпиталі,
2 поїхало вже далі...

Та один пустун-ледащо
не схотів вперед нізащо,
і до Кікі на утіху
лиш 1, як перст, поїхав.

Це ж чемненьке муринятко
доїхало у порядку,
котик Кікі і Марійка
приняли його удвійку,

зараз в ліжечко поклали,
“сон-дрімоту” заспівали,
а як виспалось черненьке —
пообідало смачненько:

із м'ясцем чудовий борщик
(був його великий горщик),
була курочка варена,
качка й гусочка печена,

з часником були пампушки,
із шкваринками галушки,
ніжки студжені свинячі
і варенички гарячі,

та й млинці і макагігі
(як колеса від теліги!),
варенуха і наливка,
ще й на перчику горівка.

А після була забава:
їм Марійка заспівала,
Кікі теж пом'явкав трішки,
показав як ловлять мишки,

показав як пташенята
із садочка виганяти,
як вмивать пухнате рильце
і як муркати в постільці.

Коли досить нагостились —
муринятко в авто сіло:
“Прощавайте, Бабко й Кікі!
шана й дяка вам великі

за прийяття, за гостину, —
та без краю, без упину
гостювати негодяще:
в гостях добре — вдома краще!”

НЕВДАЛІ ОРАЧІ

Гей, не знала господиня, як ґрунт обробити,
Та й найняла ведмедика за плугом ходити,
А вовчика сіренького — волики гонити,
А зайчика маленького — передні водити.
Розсердився ведмедичок та й плуг поламав.
А вовчичок сіресенький воли розігнав.
А зайчичок малесенький ізлякався —
В густі куці в темнім лузі заховався.

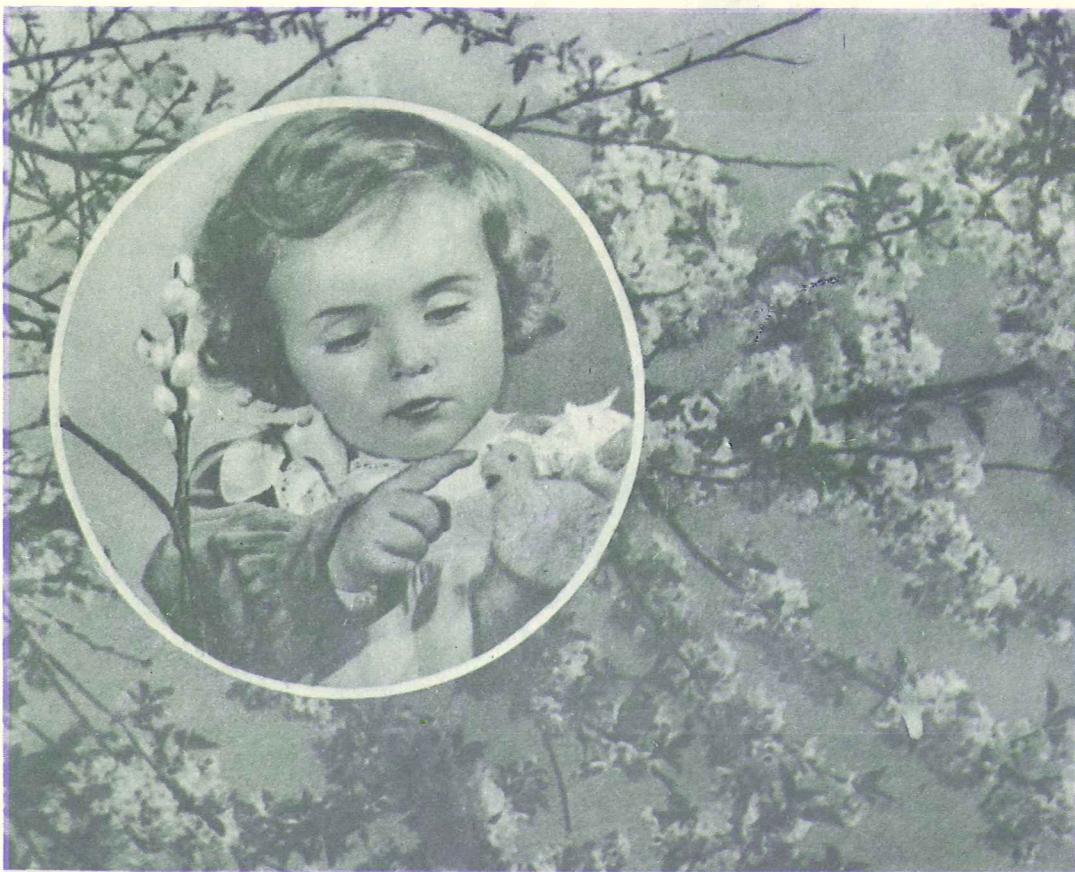
ЧИМ ВЕДМЕДЮ ПОСОБИТИ?

У діброві при долині,
Де біжить - дзвенить струмок,
Посадив ведмідь малину
І для себе, й для діток.

Взяв ведмідь відро із хати
Та й чалапає в струмок:
Взявсь малину поливати
І для себе, й для діток.

А вода біжить з відерця,
Витікає прямо вмить.
Ухопивсь ведмідь за серце —
І не знає, що робить.

Підкажіть скоріше, діти,
Чим ведмедю пособити?


~~~~~  
ВСІХ НАШИХ СПІВРОБІТНИКІВ, КОЛЬПОРТЕРІВ  
І ВСІХ ЧИТАЧІВ ВІТАЄМО  
З ВЕЛИКИМ СВЯТОМ ВЕЛИКОДНЯ!  
ХРИСТОС ВОСКРЕС!

Редакція.

~~~~~

„СОНЯШНИК”, ілюстрований місячник для дітей.

Редактор — Петро Волиняк

Передплата на рік: Канада — 3.00 дол., США — 3.50 дол. Австралія
й Англія — 20 шилінгів, інші країни — рівновартість 3.00 доларів.

Передплату і все листування слати на адресу:

“NOWI DNI”, Box 452, Term. “A”
Toronto, Ont., Canada.